

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ДИТЯЧОЇ ХІРУРГІЇ В ОДЕСІ ТА ОБЛАСТІ.

О. О. Лосєв, Л. В. Прокопова, М. Г. Мельниченко, І. Р. Діланян, Д. О. Самофалов.

Особливості хірургії дитячого віку передвизначили необхідність відокремлення спеціальності, у рамках якої професіонали об'єднують в собі компетенцію педіатрів і хірургів. Спільні дослідження морфологів, фізіологів, хірургів і педіатрів довели, що дитячий організм дозріває, зростає та розвивається за умов морфофункціональної незрілості, особливості якої слід брати до уваги при наданні хірургічної допомоги дитині.

Великий внесок у цю справу зробив М. І. Пирогов, який на заморожених трупах вивчав топографо-анатомічні особливості не тільки дорослих, але й дітей різного віку. Тільки після цього він здійснив понад 200 хірургічних втручань при різних захворюваннях у дітей.

Розвивали дитячу хірургію й загальні хірурги та педіатри медичного факультету Новоросійського університету. В 1904 р. була відкрита перша кафедра педіатрії, яку очолив проф. В. Ф. Якубович. Він організував амбулаторний прийом хворих дітей, вивчав структуру дитячої смертності і захворюваності, серед яких переважали діти з природженими вадами розвитку та хірургічними захворюваннями.

Значне місце в становленні педіатричної служби в місті та області відіграли такі відомі вчені нашого інституту, як М. К. Лисьонков, В. В. Підвисоцький, К. М. Сапежко та ін. Так, Лисьонков М. К., очолюючи кафедру топографічної анатомії, обґрунтував патогенез та розробив оригінальний спосіб хірургічного втручання при лікуванні мозкових гриж. Проф. К. М. Сапежко запропонував методику хірургічного втручання при пупкових грижах, яка є актуальною й сьогодні. Підвисоцький В. В. велику увагу приділяв особливостям регенерації тканин і розвитку імунітету у дітей.

У листопаді 1931 р. в Одеському медичному інституті було відкрито педіатричний факультет. Одним з перших деканів педіатричного факультету був Аркадій Іванович Скроцький — основоположник вітчизняної курортології та ревматології, визначний інфекціоніст, блискучий спеціаліст з питань туберкульозу. Тривалий час факультет очолював відомий спеціаліст-ендокринолог, блискучий

клініцист, педагог А. А. Окс. На кафедрах педіатричного факультету працювали професори Г. С. Леві, В. І. Зузанова, Т. М. Якименко, академік Б. Я. Резник. Але, хірургічну допомогу дітям значний час подавали у відділеннях для дорослих. Хірургічні втручання відбувалися рідко і лише такі, що потребували небагато часу, були технічно простими. Ця особливість була зумовлена, перш за все, відсутністю знеболювальних засобів, асептиків й антисептиків. Пізніше хірургічні втручання у дітей проводили тільки після шестирічного віку у зв'язку з численними ускладненнями від наркозу та карболової пов'язки.

Організаційне становлення дитячої хірургії як самостійної дисципліни в Одесі та Одеській області відбулося в 1937 р. на базі збудованої міської дитячої лікарні (Слободка) з хірургічним відділенням на 30 ліжок, на яких здійснювалося лікування планових хірургічних хворих у віці від 0 до 14 років.

У 1938 р. при кафедрі факультетської хірургії Одеського медичного інституту курс дитячої хірургії було організовано в самостійну кафедру дитячої хірургії. Кафедру очолив випускник Новоросійського університету 1906 р. випуску І. Є. Корнман (1882-1944), який у 1913 р. захистив докторську дисертацію, написав монографію «Гемангіоми». З початком Великої Вітчизняної війни лікарню було зруйновано, кафедру закрито.

 <p data-bbox="215 1848 654 1915"> КОРНМАН KORNMAN Иван Евгеньевич Ivan Evgenyevich </p>	<p data-bbox="750 1332 1524 1736"> Іван Євгенійович Корнман (1882-1944) завідував кафедрами: загальній хірургії в 1920-1931 рр., а потім хірургії дитячого віку в 1938-1944 рр. Закінчив медичний факультет Новоросійського університету в 1906 р. З 1907 по 1910 гг.- в. о. асистента хірургічної госпітальної клініки. У 1911-1915 рр.- помічник прозектора при кафедрі патологічної анатомії. З 1915 по 1920 гг.- приват-доцент, старший асистент цієї ж кафедри. У 1923-1925 рр.- декан факультету Одеського медичного інституту, а з 1926 по 1931 рр.- проректор по учбовій роботі ОМІ. </p> <p data-bbox="750 1736 1524 1848"> В 1913 р. захистив дисертацію на ступінь доктора медицини на тему: "Гемангіоми". Автор 40 наукових робіт, у тому числі великій монографії "Гемангіоми". </p> <p data-bbox="750 1848 1524 1915"> В 30-і рр. був репресований, але потім звільнений і продовжив роботу в Одеському медінституті. </p>
--	--

Після війни в 1946 р. кафедру знову було відкрито. У цей період до 1950 р її очолював професор В. П. Снежков (1882-1959), отоларинголог за фахом. Він є автором підручника «Десмургія», який кілька разів перевидавався.

В'ячеслав Павлович Снежков (1882-1959) завідував кафедрою хірургії дитячого віку в 1946-1950 рр. Закінчив медичний факультет Новоросійського університету в 1908 р. З 1909 по 1911 рр. працював понадштатним лаборантом при університетській кафедрі хірургічної патології, а з 1911 по 1915 гт.- штатним лаборантом при цій же кафедрі. З 1915 по 1923 рр.- асистент в клініці, а з 1923 по 1932 рр.- доцент. У 1932-1941 рр. працював асистентом хірургічної пропедевтичної клініки Одеського медичного інституту. У 1944 р. виконував обов'язки завідуючого кафедрою загальної хірургії.

В 1945 р. захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора медичних наук на тему: "Клініка слюннокам'яної хвороби". У 1946 р. присвоєне вчене звання професора по кафедрі дитячої хірургії. Автор 19 наукових публікацій, в т. ч. монографії "Клініка слюннокам'яної хвороби", яка є опублікованою дисертаційною роботою, і підручника "Десмургія" (Київ, 1950).

Від 1951 до 1952 р. кафедрою керував проф. С. А. Баккал (1888-1957), переведений з кафедри загальної хірургії, відомий своїми працями з дезінфікуючих засобів на ґрунті анілінових барвників та дослідженнями з тканинної терапії.

БАККАЛ **ВАККАЛ**
Семен Абрамович Semion Abramovi

Семен Абрамович Баккал (1888-1957) завідував кафедрою загальної хірургії з 1948 по 1951 рр. і кафедрою хірургії дитячого віку з 1951 по 1953 рр. Закінчив медичний факультет Новоросійського університету в Одесі в 1914 р. Учасник 1-ої світової війни, лікар військового госпіталю. У 1918-1921 рр. служив лікарем в Червоній Армії. З 1921 по 1941 рр. працював в Одеському медичному інституті ординатором, був аспірантом, асистентом хірургічної клініки.

У роки Великої Вітчизняної війни знаходився в рядах Радянській Армії, працював хірургом у госпіталях (у Сталінграді, Ташкенті). У 1943 р. призначений професором факультетської хірургічної клініки Казахського медичного інституту (Алма-Ата).

В 1937 р. захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора медичних наук на тему: "Застосування анілінових фарб діамантової і малахітової зелені як дезінфікуючих засобів в хірургії". В 1939 р. йому присуджена вчена ступінь доктора медичних наук, в 1946 р. затверджений професором кафедри загальної хірургії.

Автор більше 20 опублікованих наукових робіт, присвячених двом питанням хірургії: використанню анілінових фарб як дезінфікуючих засобів і застосуванню тканинної терапії за методом академіка В. П. Філатова при спонтанній гангрені, післяопікових стриктурах стравоходу та ін.

Мав державні нагороди: орден Червоної Зірки, медалі "За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 гг". і "За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941 - 1945 гг".

Переломним моментом у розвитку дитячої хірургії став прихід на кафедру заслуженого діяча науки і техніки України проф. М. Л. Дмитрієва — основоположника одеської школи дитячих хірургів. Очолювана ним кафедра (1953-1974) стала одним із провідних центрів в Україні.

Модест Львович Дмитрієв (1909-1974) завідував кафедрою хірургії і ортопедії дитячого віку в 1953-1974 рр. Закінчив медичний факультет Середньоазіатського університету в 1931 р. В 1931-1932 рр. служив в Червоній Армії. З 1933 по 1935 гг.- аспірант, а в 1936-1937 рр.- асистент кафедри загальної хірургії Ташкентського медичного інституту. З 1937 р.- на Далекому Сході був партійним працівником, а потім завідувачим хірургічним і ортопедо-травматологічним відділенням в залізничній лікарні м. Ворошилова-Усурійського.

В 1937 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: "Дія лізатів на регенерацію кісткової тканини при переломах". У 1939-1943 гг.-директор Хабаровського медичного інституту і доцент кафедри шпитальної хірургії по курсу ортопедії і травматології. У 1943-1945 рр.- начальник Управління кадрів Наркомздрава РРФСР і одночасно доцент по курсу ортопедії Центрального інституту удосконалення лікарів в Москві. В 1945 р. направлений на роботу в Одесу завідувачим обласним відділом охорони здоров'я; за сумісництвом - доцент по кафедрі ортопедії і травматології в медичному інституті.

З 1946 по 1950 рр. - заступник голови Одеської обласної Ради депутатів трудящих.

У 1952 р. захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора медичних наук на тему: "Роль м'язової тканини при кісткоутворювальному процесі". У 1953 р. присвоєно вчене звання професора. Автор більше 80 наукових робіт, з них 2 монографій.

Нагороджений орденом Леніна, двома орденами "Знак Пошани", медалями "За трудову доблесть", "За трудову відмінність", "За доблесну працю. В ознаменування 100-річчя з дня народження Володимира Ілліча Леніна».

Ім'я професора М. Л. Дмитрієва, великого організатора і клініциста, широко відомо в колишньому Радянському Союзі і за кордоном. М. Л. Дмитрієв пройшов великий і складний життєвий шлях. Народився 15 лютого 1909 р. в Ташкенті в сім'ї робітника. Рано позбувся матері, залишившись з батьком і двома братами. У 14

років він почав працювати рознощиком, а потім палітурником у друкарні. Допитливий розум, прекрасна пам'ять, здатність і бажання вчитися були помічені і М. Л. Дмитрієва направляють на робітфак, після закінчення якого в 1927 р. він поступає на медичний факультет Середньоазіатського університету, поєднуючи навчання з роботою. Він влаштовується препаратором на кафедру гістології, а через рік, відмітивши підвищений інтерес до предмета і схильність до наукових досліджень, Модеста Львовича зараховують лаборантом кафедри. До моменту закінчення ним університету (1931 р.) в країні лютували епідемії інфекційних хвороб і молодого лікаря направляють завідувачем райздраввідділом Кизил-Аякського району Туркменської РСР, а через рік лікарем беруть до армії.

У 1933 р. М. Л. Дмитрієв повертається в Ташкент і поступає в аспірантуру на кафедру ортопедії і травматології, в 1937 р. захищає кандидатську дисертацію, а через рік його по комсомольській путівці направляють у Ворошилов-Усурійськ начальником залізничної лікарні. У 1938 р. переводять в Хабаровськ начальником дорсанвідділа, а в 1939 р. назначають директором Хабаровського медичного інституту. В 1943 р. М. Л. Дмитрієва переводять в Москву на посаду начальника управління кадрів Наркомздора РРФСР і за сумісництвом він працює доцентом кафедри ортопедії і травматології Центрального інституту удосконалення лікарів, яким керує талановитий вчений і прекрасна людина професор М. О. Фридланд. За його рекомендацією Модест Львович почав працювати над докторською дисертацією, але все ще тривала війна і в звільнених містечках України відзначалася гостра нестача кадрів.

У березні 1945 р. Дмитрієва направляють в Одесу завідуючим облздраввідділом, а в 1946 р. обирають в обласну Раду народних депутатів на посаду заступника голови облвиконкому і за сумісництвом завідуючим клінікою ортопедії і травматології. У 1950 р. М. Л. Дмитрієв просить звільнити його із займаної посади у зв'язку з необхідністю завершити докторську дисертацію. В 1952 р. він успішно захищає її і обіймає посаду заступника директора по учбовій і науковій роботі, а в 1953 р. його обирають на посаду завідувача кафедрою хірургії і ортопедії дитячого віку і стверджують в званні професора. Кафедру, що тільки почала функціонувати

після війни, потрібно було створювати практично наново. Не було навчальних посібників, інструментів, бракувало кадрів, ліжковий фонд складав 40 ліжок.

Всі його організаційні, наукові та лікувальні можливості були спрямовані на розробку найактуальніших проблем дитячої хірургії. Професор М. Л. Дмитрієв був талановитим організатором. Порівнявши показники лікування гострого апендициту в стаціонарах для дорослих з поданням допомоги в дитячій лікарні (дисертація Л. В. Прокопової, В. С. Топузова), тактику й методи лікування ушкоджень опорно-рухового апарату (дисертації А. І. Чанг, М. В. Сушкова), він науково обґрунтував необхідність зосередження всіх видів хірургічної допомоги в умовах дитячого закладу і в 1955 році одне з педіатричних відділень міської дитячої лікарні було перепрофільоване в хірургічне.

Завдяки наполегливості професора М. Л. Дмитрієва, у подальшому хірургічна клініка була розширена до 160 ліжок, на яких було організовано 4 спеціалізованих відділення, де проводилася корекція природжених і придбаних вад розвитку, лікування ушкоджень і захворювань органів грудної і черевної порожнини, заочеревинного простору, опорно-рухового апарату. На початку 60-х років в дитячих поліклініках міста були створені кабінети дитячих хірургів, в 70-х - у містах області. Був відкритий обласний травматологічний пункт, а в районах області введено посади дитячих хірургів або відповідальних за подання невідкладної хірургічної допомоги дітям.

З великим ентузіазмом і властивим йому талантом Модест Львович взявся за організацію і оснащення кафедри, підбор і підготовку співробітників, навчально-методичну роботу. Будучи вимогливим до себе, з одного боку, а з іншої - прекрасно володіючи лекторською майстерністю, він незабаром завоював загальну увагу і любов студентів. На кафедрі появилися клінічні ординатори, аспіранти, було створено експериментальне відділення, де молоді вчені разом із завідувачем кафедрою відточували хірургічні прийоми, а кожна дисертація обґрунтовувалася серйозними експериментальними дослідженнями.

Одночасно велася велика робота по розширенню ліжкового фонду, будівництву нового корпусу, спеціалізованих відділень. Кипуча енергія, виняткова працьовитість,

цілеспрямованість у поєднанні з високою вимогливістю до себе і оточуючих сприяли швидкому росту авторитету молодого завідувача кафедрою.

Очолюючи кафедру хірургії та ортопедії дитячого віку у 1953-1973 рр., з. д. н. т. УРСР проф. М. Л. Дмитрієв визначив головні наукові напрямки діяльності кафедри: розробка ощадливих підходів, вивчення регенерації тканин. Широке загальнобіологічне мислення поряд з опануванням теоретичних дисциплін дозволили Модесту Львовичу глибоко проникнути в теоретичні основи регенерації кісткової тканини і на цій основі розробити ощадливі методи лікування деяких ортопедичних і травматологічних патологій. Особливого значення набула експериментально і клінічно обґрунтована та запропонована ним методика біологічної підготовки аутоспонгіози, що дозволило значно покращити результати хірургічного лікування дітей із дефектами кісткової тканини. Одночасно проводилися експериментальні дослідження, вивчалися питання сумісності тканин, відроблялися технічні прийоми, підбір донора по пересадці кінцівки. Проте цій ідеї не судилося було здійснитися на цьому етапі розвитку медичної науки. Думки ці не покидали М. Л. Дмитрієва до кінця його життя. Ця проблема розвинута в докторській дисертації Л. В. Прокопової. Застосування біологічно підготовленої аутоспонгіози в комбінації з кортикальними алотрансплантатами за ефективністю можна порівняти з аутопластикою, про що йдеться в монографії М. Л. Дмитрієва, Л. В. Прокопової (1974).

Методика кісткової пластики отримала широке поширення при лікуванні псевдосуглобів і дефектів кісток як в Радянському Союзі, так і за кордоном. З матеріалами цих досліджень він виступав на конгресах в Нью-Йорку, Брюсселі (1960 р.), Варне (1970 р.), Сегеді (1972 р.), опублікував монографію "Кістково-пластичні операції у дітей (1970 р.).

Успішно розроблялися на кафедрі методи ощадливого лікування гострого остеомієліту із застосуванням внутрішньовогнищевої антибіотикотерапії (дисертація К. П. Алексюка), профілактика та лікування спайкової непрохідності (докторська дисертація В. С. Топузова). В 1973 р. вийшли монографії «Нариси гнійної хірургії у дітей» (М. Л. Дмитрієв, Л. В. Прокопова), «Травматологія дитячого віку» (Г. А. Баїров, М. Л. Дмитрієв).

Під керівництвом проф. М. Л. Дмитрієва було виконано 4 докторські дисертації (К. Г. Тагібеков, Л. В. Прокопова, В. С. Топузов, І. В. Кравченко) та 20 кандидатських дисертацій, написано 4 монографії («Действие лизатов на регенерацию костной ткани», «Травматология детского возраста», «Очерки гнойной хирургии у детей», «Костно-пластические операции у детей») та більш як 100 наукових статей.

Будучи талановитим організатором, М. Л. Дмитрієв був ініціатором і організатором проведення в Одесі Першої Української конференції (1960 р.), Всесоюзної студентської конференції (1964 р.), активним учасником всесоюзних з'їздів і конференцій, членом президії і правління Українського наукового товариства ортопедів-травматологів, заступником голови Обласного наукового суспільства ортопедів-травматологів, членом редакційних рад республіканських хірургічних журналів, брав активну участь в роботі міжнародних конгресів в Чехословачії, Угорщині, США, Австрії і т.п.

У 1971 р. професорові М. Л. Дмитрієву присвоїли звання заслуженого діяча науки УРСР. За заслуги в науковій, організаторській, педагогічній, лікарській і громадській діяльності М. Л. Дмитрієв був нагороджений орденом Леніна, двома орденами "Знак Пошани" і багатьма медалями. Його по праву можна вважати основоположником одеської школи дитячих хірургів. Багато учнів М. Л. Дмитрієва стали відомими вченими, керівниками наукових закладів, а його наукова спадщина розвивається і удосконалюється в роботах його учнів.

В 1974 р. кафедру очолила професор Л. В. Прокопова (1928) — учениця проф. М. Л. Дмитрієва, яка продовжила визначену спрямованість щодо діяльності кафедри і розробила новий напрямок — використання фізичних факторів у лікуванні хірургічної, ортопедичної та травматологічної патології. Широкого визнання набула запропонована нею методика комбінованої кісткової пластики, а також нові варіанти втручань на грудній клітці, при остеомієліті та пухлинах.

Наукова спрямованість досліджень полягала в подальшому удосконаленні лікування природжених вад розвитку опорно-рухового апарату, гострого та хронічного остеомієліту (дисертація Н. Г. Ніколаєвої, Т. Л. Бугайової, І. А. Зуя, М. К.

Малярчука).

Запропоновано ощадливий підхід до закритого зрошування плевральної порожнини, застосування гелій-неонового опромінення, гнотобіологічної ізоляції при лікуванні деструктивних пневмоній (кандидатська й докторська дисертації О. О. Лосева). Розроблено ефективні та ощадливі методи лікування гнійно-септичних захворювань новонароджених (дисертації В. А. Мельниченко, П. Х. Кокенські). Запропоновано оригінальні методи шкірної автопластики при великих гемангіомах (дисертації Л. Е. Головатюк, А. І. Чанг), множинних та ускладнених формах ехінококозу (В. А. Мельниченко).

В 1979 р. надрукована монографія «Лікування остеомієліту у дітей» (Л. В. Прокопова, К. П. Алексюк), запропоновані оригінальні фрези для ощадливої трепанації кісток (К. П. Алексюк), хірургічні втручання при епі- та діафізарних дефектах кісток після остеомієліту (Л. В. Прокопова), внутрішньотканинний електрофорез і метод пластики остеомієлітичних порожнин аутоспонгіозою з кістковим мозком (Н. Г. Ніколаєва). Актуальність розроблених питань підтверджена 9 авторськими свідоцтвами на винахід.

Під керівництвом Л. В. Прокопової було виконано 2 докторські (Н. Г. Ніколаєва, О. О. Лосєв) та 12 кандидатських дисертацій, написано 3 монографії («Очерки гнойной хирургии у детей», «Костно-пластические операции у детей», «Лечение остеомиелита у детей»), більше ніж 150 наукових статей.

Людмила Василівна Прокопова (1928) завідувала кафедрою хірургії дитячого віку в 1974-1991 рр. Закінчила педіатричний факультет Одеського медичного інституту в 1954 р. Спочатку працювала старшим лаборантом, а з 1956 р. - аспірант кафедри хірургії дитячого віку ОМІ. З 1959 по 1974 гг.-асистент, доцент і професор цієї ж кафедри. З 1983 р.- декан педіатричного факультету.

В 1959 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: "Гострий апендицит у дітей". У 1969 р. присвоєний вчений ступінь доктора медичних наук після захисту дисертації на тему: "Комбінована кісткова пластика при лікуванні псевдосуглобів і дефектів довгих трубчастих кісток у дітей", а в 1970 р. затверджена в ученому званні професора по кафедрі хірургії і ортопедії дитячого віку.

Автор близько 150 наукових робіт, співавтор 3 монографій : "Нариси гнійної хірургії у дітей" (1973), "Кістковопластичні операції у дітей" (1974), "Лікування остеомієліту у дітей" (1979). Володар 12 свідчень про винахід.

	Нагороджена орденом "Знак Пошани", медаллю "За доблесну працю. У ознаменування 100-річчя з дня народження Володимира Ілліча Леніна".
--	--

З 1994 р. по 2004 р. кафедрою керувала професор Н. Г. Ніколаєва - учениця Л. В. Прокопової. Співробітники кафедри продовжують працювати в напрямках ощадливого підходу до лікування дітей. Організаційну, лікувальну й консультативну роботу Н.Г.Ніколаєва поєднує із науковою діяльністю. На найбільшу увагу заслуговують розробки Н. Г. Ніколаєвої щодо управління ростом та регенерацією тканин. Нового втілення набула дистракційна методика, яка застосовується при вадах розвитку кінцівок і усіх патологіях кісток, природжених і набутих дефектах покривних тканин (І. М. Кисилевич, О. В. Годлевська, О. В. Карабенюк, Е. О. Станко), лікуванні гнійно-запальних захворювань із застосуванням локальної гіпербаричної оксигенації та лазерної терапії широкого спектра (М. Г. Мельниченко, О. В. Карабенюк, М. К. Малярчук).

Під її керівництвом розробляються можливості застосування фотомодифікованого кісткового мозку, вуглекислотного лазерного випромінювання. Методика ощадливого підходу і радикальності хірургічного втручання при лікуванні доброякісних пухлин була провідною з докторській дисертації Н. Г. Ніколаєвої (1991). Ця методика передбачає термічну CO₂-лазерну обробку кісткових стінок і заміщення дефектів алотрансплантатами й фотомодифікованим кістковим мозком.

Прихильник ощадливої тактики в дитячій хірургії, професор Н.Г.Ніколаєва продовжила розроблення зберігальних методів і підходів, визначила новий напрямок наукових досліджень – використання природних та преформованих фізичних чинників для лікування хірургічної, ортопедичної та травматологічної патології. Найбільш значущі й глибокі дослідження були присвячені актуальнішим проблемам педіатричної хірургії – хірургічним лікуванням пухлин та пухлиноподібних уражень кісток у дітей. Більшість цих досліджень випереджала свій час і багато в чому визначила напрямки розвитку педіатричної науки та практики в Україні. На основі піонерських досліджень щодо кісткової пластики, Наталя Григорівно сформулювала концепцію збереженого підходу до ураженого сегменту завдяки трансплантації УФ-опроміненого аутологічного кісткового мозку. Крім того, дослідження Н.Г.Ніколаєвої

присвячені ефективним підходам у лікуванні гнійно-септичних захворювань у дітей і ортопедо-травматологічної патології на основі використання преформованих фізичних феноменів. Це дозволило у подальшому розробити під її керівництвом диференційовані підходи до лікувальної тактики, реабілітаційних заходів та профілактики ускладнень. За час роботи на кафедрі вона навчила не одне покоління студентів і молодих дитячих хірургів, лекції й заняття професора завжди високо конструктивні, відрізняються ясністю й докладністю.

Ніколаєва Наталя Григорівна народилася 28 лютого 1954 року у м. Одеса. Після закінчення середньої школи, у 1971 році поступила в Одеський медичний інститут до педіатричного факультету, який закінчила з відмінністю у 1977 році. Студенткою була активним учасником наукового студентського гуртка на кафедрі хірургії та ортопедії дитячого віку і після закінчення інституту була зарахована у клінінординатуру на кафедру. Після закінчення клінінординатури в 1979 році залишилася працювати асистентом кафедри хірургії та ортопедії дитячого віку, де пройшла творчий шлях до професора. В 1984 році захистила кандидатську дисертацію за темою « Аутопластика підготовленої спонгіозою з кістковим мозком в комплексному лікуванні хронічного остеомієліту у дітей». У період виконання наукових досліджень Н. Г. Ніколаєва отримала 2 авторських свідоцтва на винахід, бронзова медаль ВДНХ за «Спосіб лікування хронічного остеомієліту».

Н. Г. Ніколаєва продовжила наукові дослідження своїх вчителів і у 1991 році успішно захистила докторську дисертацію докторську дисертацію за темою «Комплексне хірургічне лікування доброякісних пухлин та пухлиноподібних уражень кісток у дітей з використанням вуглекислотного лазерного та ультрафіолетового інтегрального випромінювання».

З 1994 року Ніколаєва Н. Г. очолила кафедру хірургії, ортопедії та травматології дитячого віку. У 1995 році отримала почесне звання «Винахідник СРСР». З 1997 року увійшла до складу Правління республіканського наукового товариства ортопедів-травматологів. У 1998 році затверджена в ученому званні професора кафедри хірургії, ортопедії та травматології дитячого віку.

Серед більше 30 винаходів Н. Г. Ніколаєвої широку популярність одержали трансплантація фотомодифікованого кісткового мозку при доброякісних пухлинах і пухлиноподібних уражень кісток, хронічному остеомієліту; розробка методів комбінованого distraкційного лікування вроджених і придбаних вадах кінцівок; комбінованого етапного лікування остеохондропатій різної локалізації й наслідків травм великих суглобів.

Професор Н. Г. Ніколаєва обрана “Business Women – 2000, 2002”, номінант на міжнародне звання “Great Women of the 21st century”. Нею опубліковано понад 300 робіт з різних розділів

	дитячої хірургії, 5 навчальних посібників. Під її керівництвом захищені 7 кандидатських та одна докторська дисертація, Учні Наталі Григорівни працюють у відділеннях і центрах дитячої хірургії не тільки в Україні, але й за її межами.
--	--

У наступний час кафедру дитячої хірургії очолює доктор медичних наук професор О. О. Лосєв.

Олександр Олександрович Лосєв народився 16 лютого 1948 р. у м. Люберці, Московської області в родині військовослужбовця. У 1966 р. поступив у Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова, а у 1972 р. з відмінністю закінчив його за фахом «Педіатрія». З 1972 по 1974 рр. працював лікарем дитячим хірургом в міській дитячій лікарні № 1 м. Одеса. У 1974 р. обраний на посаду асистента кафедри хірургії і ортопедії дитячого віку Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова. Працюючи асистентом кафедри Олександр Олександрович багато часу приділяв питанням діагностики та лікування важких дітей з септичними хірургічними захворюваннями. Після проходження стажування у торакальному відділенні клінічної лікарні ім. Н. Ф. Філатова (м. Москва), О.О.Лосєв почав досліджувати складний напрямок гнійно-септичної хірургії – деструктивні пневмонії у дітей. Під час цієї роботи провів багато експериментальних досліджень на тваринах, розробив цікаві новаторські методики місцевого лікування деструктивних пошкоджень легень у дітей. Результатом наукових досліджень асистента О. О. Лосєва у 1982 році був захист кандидатської дисертації за темою «Методи місцевого лікування бактеріальної пневмонії у дітей на стадіях інфільтрації і плевральних ускладнень» у м. Київ.

З 1987 по 1997 рр. – О. О. Лосєв обрав посаду доцента кафедри хірургії і ортопедії дитячого віку Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова.

Молодий вчений продовжив роботу над проблемою ощадливого лікування гнійно-септичних ускладнень деструктивних пневмоній у дітей, розробив зручні та ефективні фігурні дренажі для дренивання різних форм плевральних ускладнень. Розробив та запропонував використання внутрішньовогнищевих методик преформованих фізичних чинників.

У 1992 р. О. О. Лосєв успішно захистив докторську дисертацію у Російському державному медичному університеті м. Москва «Використання лазерного

випромінювання і керованого абактеріального середовища в комплексному лікуванні бактеріальної деструкції легенів у дітей».

У 1994 р. – пройшов стажування протягом 1 міс у м. Вашингтон (США).

У 1995 р. О. О. Лосєв був призначений завідувачем кафедри хірургії, ортопедії та травматології дитячого віку факультету удосконалення лікарів. У зв'язку з закриттям факультету удосконалення лікарів у 1997 р. переведений на посаду професора кафедри хірургії, ортопедії та травматології дитячого віку Одеського медичного інституту ім. М. І. Пирогова. Вчене звання професора Олександрю Олександровичу присуджено у 1999 році.

У 2000 р. обраний на посаду завідувача кафедрою госпітальної дитячої хірургії, а з 2004 р. - є завідувачем кафедри дитячої хірургії.

У 2001 року отримав Почесний приз «золотий скальпель Одеси».

З 2001 став Членом Асоціації дитячих хірургів Росії та Членом Європейської Асоціації Ендоскопічних Хірургів, а з 2002 р є Лауреатом Муніципальної акції «Одесит Року» з врученням почесного знаку «Кришталева перлина».

У 2010 р. кафедра відзначила 60-річний ювілей наукового студентського гуртка. За цей час тут навчалось понад 500 студентів педіатричного та лікувальних факультетів. Про високий науковий рівень гуртка свідчать численні медалі, грамоти, дипломи, одержувані щорічно на Всесоюзних наукових конференціях гуртків дитячої хірургії, які відбуваються з 1957 р. Керівниками гуртків були доценти А. А. Ціома, В. С. Топузов, К. П. Алексюк, В. А. Мельниченко, В. М. Буригін, Д. О. Самофалов.

Багатопрофільність клінічної бази визначає широкий діапазон роботи, яку проводять співробітники клініки. Це хірургічні втручання при вроджених і придбаних вадах розвитку, пухлиноподібних поразках і пухлинах, ушкодженнях різної локалізації і гнійно-запальних захворюваннях усіх органів і систем у дітей від першого дня життя до 18 років. Запроваджено ендоскопічні, сонографічні, експрес-діагностичні методики досліджень; розробляються нові підходи в ортопедії, онкології, урології, неонатології, торакальній, абдомінальній та гнійній хірургії.

Співробітники розробляють нові підходи в хірургії, в т.ч. новонароджених, з використанням сучасних методів досліджень і способів лікування. Пріоритет віддається ощадливій тактиці лікування. Основними напрямками наукової діяльності кафедри на сучасному етапі є:

- Хірургічна корекція природжених вад розвитку органів грудної та черевної порожнини, аноректальної ділянки;
- Лікування ехінококозу у дітей;
- Хірургія вад та захворювань серця у дітей;
- Лікування гнійних захворювань легень у дітей;
- Мініінвазивні засоби лікування бактеріальній деструкції легень у дітей;
- Використання відеоендоскопічних операцій в хірургії дитячого віку;
- Лікування доброякісних новоутворень у дітей;
- Лікування дітей з сполученими травмами ЦНС та скелету.

В цілому, за 75 років діяльності співробітниками кафедри захищені 8 докторських і 40 кандидатських дисертацій, видані 8 монографій, 6 навчальних посібників, більше 1000 наукових статей, отримані 40 патентів на винаходи і більше 100 свідчень про рацпропозиції.

Більше 8 500 педіатрів і 15 000 випускників лікувального факультету перейняли особливостями педіатричної хірургії як дисципліни і спеціальності, опанували необхідні навички під керівництвом таких прекрасних педагогів, як проф. М. Л. Дмитрієв, проф. Л. В. Прокопова, проф. В. С. Топузов, проф. О. О. Лосєв, проф. Н. Г. Ніколаєва, доценти А. А. Циома, К. П. Алексюк та ін. Десятки тисяч маленьких пацієнтів отримали висококваліфіковану консультативну і лікувальну допомогу.

До 75-річного ювілею колектив кафедри прийшов із новими творчими планами, спрямованими на покращання педагогічної, лікувальної та наукової діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биографический словарь профессоров Одесского медицинского инсти-

тута. — Одесса, 1991. — 324 с.

2. Ніколаєва Н. Г. Особливості педіатричної хірургії й етапи розвитку хірургічної допомоги дітям Одещини // Одес. мед. журн. — 1996. — №5.— С. 66-69.

3. Ніколаєва Н. Г., Прокопова Л. 5. Пам'яті вчителя // Одес. мед. журн. — 1999.—№5. —С. 79-80. № 4 (60)2000

Дисертації :

1. Дмитрієв М.Л. "Дія лізатів на регенерацію кісткової тканини при переломах". К.м.н.

2. Дмитрієв М.Л. "Роль м'язової тканини при кісткоутворному процесі"

3. Чанг А.И. Внутрішньокістковий остеосинтез у дітей гетеро трансплантатом, к.м.н., одесса, 1960, (дмитриєв)

4. Анищенко С. М. Біологічна стимуляція росту кісток і сегментарна ауто трансплантація метафізарної хрящової пластинки, к.м.н., одесса, 1964 (Дмитрієв)

5. Пападато А.Л. Ушкодження хряща вертлужной западини при відкритому вправленні природженого вивиху стегна, як причинний момент деформуючих арторозов, к.м.н., одесса, 1964, (дмитриєв)

6. Прокопова Л.В. "Гострий апендицит у дітей"

7. Прокопова Л.В. Комбінована кісткова пластика при лікуванні псевдосуглобів і дефектів довгих трубчатих кісток у дітей, здобуття д.м.н., одесса, 1968 (проф.М.Л.Дмитрієв)

8. Алексюк К.П. Внутрішньоосередкове введення антибіотиків в комплексному лікуванні гострого гематогенного остеомієліту у дітей, стиск.к.м.н., одесса 1968, (дмитриєв)

9. Топузов В. С. Післяопераційна спаечная непрохідність кишковика у дітей, стиск. Д.м.н., одесса 1969, (дмитриєв)

10. Кисилевич И.М. Артропластика тазостегнового суглоба у дітей і підлітків при природженому вивиху стегна, стиск.к.м.н., київ 1970, (проф. Шнейдера З.И.)

11. Сverdlov I.З. Особливості діагностики і лікування гострого апендициту у дітей перших трьох років життя, стиск.к.м.н., одеса 1974, (Прокопова, Дмитрієв)
12. Лимин А.Л. Клінічна, рентгенологічна і морфологічна характеристика змін в шийці стегнової кістки при хворобі Легг-Кальве-Пертеса, к.м.н., Харків, 1974, (Дмитрієв)
13. Гречко Б.В. Назофаренгіальній наркоз в хірургії дитячого віку
14. Головатюк Л.Е. Вільна шкірна пластика при лікуванні гемангіом у дітей до 1 року
15. Бабій В.П. Використання підготовлених аутотрансплантантов при загоєнні дефектів ділнних трубчастих кісток в експерименті.
16. Сушков Н.В, Клініка і лікування струсів головного мозку легкої міри у дітей
17. Сverdlov I.З. Гострий апендицит у дітей перших трьох років життя
18. Маслакова Е.А. Орофаренгіальній наркоз у дітей.
19. Лосев А.А. Методи місцевого лікування бактерійної пневмонії у дітей на стадіях інфільтрації і плевральних ослонений, к.м.н., київ, 1982, (Прокопова)
20. Ніколаєва Н.Г. Аутопластика підготовленої спонгиозой з кістковим мозком в комплексному лікуванні хронічного остеомієліту у дітей, к.м.н., київ 1984 (Прокопова)
21. Ніколаєва Н.Г. «Комплексне хірургічне лікування доброякісних пухлин та пухлиноподібних уражень кісток у дітей з використанням вуглекислотного лазерного та ультрафіолетового інтегрального випромінювання». 1991 дмн
22. Лосев А.А. Применение лазерного излучения и управляемой абактериальной среды в комплексном лечении бактериальной деструкции легких у детей, д.м.н., Москва, 1992 ()
23. Мельниченко В. А. Вживання вакууму-електрофорезу і вакууму-аспірації в комплексному лікуванні флегмони новонароджених.
24. Перевозніченко б.
25. Малярчук Н.К. Локальна углекислотная лазерная санация в комплексному лікуванні хронічного остеомієліту у дітей, к.м.н., київ, 1993, (Николаєва Н.Г.)

26. Мельниченко М.Г. “Комплексна профілактика та лікування спайкової непрохідності кишковика у дітей з гнійно-запальними захворюваннями органів черевної порожнини з використанням низькоінтенсивного інфрачервоного лазерного випромінювання”. 1996
27. Годлевська О. В. « Комплексне лікування рубцевих уражень покривних тканини та природжених синдактилій у дітей з використаннями дистракційних пристроїв та низькоінтенсивного інфрачервоного лазерного випромінювання». 1998
28. Бушанська Н.А. « Особливості внутрішньовогнищевої терапії при гострому гематогенному остеоїеліті у дітей з урахуванням стадії патологічного процесу» кмн, 2003
29. Пляцок В. В. Комплексна профілактика та лікування деформуючого коксартрозу за допомогою функціонально-розвантажувальних пристроїв та терапевтичних комплексів, к.м.н., 2002
30. Карабенюк О. В. Комплексне лікування переломів в зоні ліктьового суглобу у дітей з використанням НІЧЛВ, кмн, 2003
31. Буригін В.М. Діагностика і хірургічне лікування ізольованого та сполученого ехінококозу легень у дітей, к.м.н., киев, 2007, (лосев)
32. Лекан Р.Й. Хірургічне лікування атрезії легеневої артерії з дефектом між шлункової перегородки, к.м.н., киев, 2010 ()
33. Діланян І.Р. Прогнозування та профілактика післяопераційних ускладнень у новонароджених з хірургічною патологією кишечника, к.м.н., вінниця, 2010, (лосев)
34. Мельниченко М.Г. «Етапне відновлювальне лікування дітей з апендикулярним перитонітом» 2010 дмн